

Sygn. akt II Ca 274/17

POSTANOWIENIE

Dnia 21 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Wojciech Vogt (spr.)
Sędziowie:	SSR del. Radosław Grzęda SSO Janusz Roszewski
Protokolant:	st. sekr. sąd. Elżbieta Wajgielt

po rozpoznaniu w dniu 21 września 2017 r. w Kaliszu

na rozprawie

sprawy z wniosku E. P.

z udziałem A. P.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji A. P.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim

z dnia 31 stycznia 2017r. sygn. akt I Ns 1398/15

postanawia:

oddalić apelację

SSR del. Radosław Grzęda SSO Wojciech Vogt SSO Janusz Roszewski

II Ca 274/17

UZASADNIENIE

Wnioskiem złożonym w dniu 5 grudnia 2016r. (k. 925-926 akt) wnioskodawczyni E. P. wniosła o wydanie postanowienia częściowego w zakresie kwoty 195.415,00 zł należnej od uczestnika postępowania A. P. płatną w następujących ratach:

1. w kwocie 70.650,00 zł płatna z chwili uprawomocnienia się postanowienia częściowego,
2. w kwocie 24.765,00 zł płatna do 31.12.2016r.,

3. w kwocie 25.000,00 zł płatna do 31.03.2017r.,
4. w kwocie 25.000,00 zł płatna do 30.06.2017r.,
5. w kwocie 25.000,00 zł płatna do 30.09.2017r.,
6. w kwocie 25.000,00 zł płatna do 31.12.2017r.

Wnioskodawczyni wniosła także o orzeczenie o kosztach w postanowieniu końcowym.

W piśmie z dnia 13 stycznia 2017r. (k. 940-944 akt) uczestnik postępowania podniósł, iż okoliczności stanowiące podstawę do wydania postanowienia częściowego już nie występują w sprawie.

Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim postanowieniem częściowym z dnia 31 stycznia 2017 r. zasądził od uczestnika postępowania A. P. na rzecz wnioskodawczyni E. P. kwotę 195.415,00 (sto dziewięćdziesiąt pięć tysięcy czterysta piętnaście) złotych tytułem spłaty udziału wnioskodawczyni w majątku wspólnym określonym w pkt 1.2 postanowienia z dnia 3 września 2014r., płatną w sześciu ratach w następujący sposób:

- pierwsza rata w wysokości 70.650,00 zł płatna najpóźniej z chwilą uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,
- druga rata w wysokości 24.765,00 zł płatna najpóźniej w terminie 1 miesiąca od daty uprawomocnienia się postanowienia końcowego,
- trzecia rata w wysokości 25.000,00 zł płatna najpóźniej w terminie 4 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia końcowego,
- czwarta rata w wysokości 25.000,00 zł płatna najpóźniej w terminie 7 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia końcowego,
- piąta rata w wysokości 25.000,00 zł płatna najpóźniej w terminie 10 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia końcowego,
- szоста rata w wysokości 25.000,00 zł płatna najpóźniej w terminie 1 roku i 1 miesiąca od daty uprawomocnienia się postanowienia końcowego,

z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia płatności którejkolwiek z rat.

Swoje rozstrzygnięcie oparł na następujących ustaleniach:

Postanowieniem z dnia 3 września 2014r. Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim dokonał podziału majątku wspólnego E. P. i A. P. min. w ten sposób, że na wyłączną własność wnioskodawczyni przyznał lokal mieszkalny zapisany w księdze wieczystej (...) oraz rzeczy ruchome szczegółowo tam określone, natomiast na wyłączną własność uczestnika postępowania przyznał zabudowaną nieruchomość gruntową zapisaną w księdze wieczystej (...) oraz rzeczy ruchome szczegółowo tam określone. Poza tym zarządził dokonanie sprzedaży w trybie przepisów k.p.c. samochodu marki N. (...) (pkt I postanowienia).

Tytułem spłaty zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika postępowania kwotę 70.650,00 zł płatną w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia (pkt II postanowienia).

Tytułem spłaty zasądził od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni kwotę 195.415,00 zł płatną w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia (pkt III postanowienia).

Poza tym Sąd orzekł o zwrocie nakładów z majątku odrębnego na majątek wspólny poniesiony przez uczestnika postępowania, orzekł o zwrocie wydatków z majątku wspólnego na majątek odrębny związany ze zbyciem samochodu marki F. (...), oddalił wnioski odnośnie zasądzenia nakładów w pozostałym zakresie, ustanowił hipotekę przymusową na nieruchomości zapisaną w księdze wieczystej (...) oraz orzekła o kosztach postępowania (pkt IV – X postanowienia).

Apelację od powyższego orzeczenia, w zakresie pkt III-V, wniósł uczestnik postępowania. Apelację od powyższego orzeczenia, w zakresie pkt IV i VI, wniosła wnioskodawczyni.

Po rozpoznaniu powyższych apelacji Sąd Okręgowy w Kaliszu, postanowieniem z dnia 22 października 2015r., uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę do tutejszego Sądu do ponownego rozpoznania.

Zarządzeniem z dnia 25 listopada 2015r. uprawomocniono postanowienie z dnia 3 września 2014r. w zakresie pkt I, II i VII. Zażalenie na powyższe postanowienie zostało przez Sąd Okręgowy w Kaliszu oddalone.

Wnioskodawczyni utrzymuje się z wynagrodzenia za pracę w wysokości 2.100,00 zł. Otrzymuje alimenty od uczestnika postępowania w wysokości 900,00 zł. W styczniu 2016r. zbyła ona nieruchomość, która stanowiła własność jej rodziców za kwotę 60.000,00 zł. Uzyskane z tego tytułu środki przeznaczyła na potrzeby mieszkaniowej swoich dzieci. Dla siebie pozostawiła z tej kwoty ok. 10.000,00 zł.

Uczestnik postępowania prowadzi działalność gospodarczą związaną z branżą wędkarską. Uzyskiwany z tego tytułu dochód nie jest stały. Od stycznia do maja uczestnik postępowania w ogóle nie osiąga dochodu, w pozostałych miesiącach w roku dochód oscyluje się między 2.000,00 zł brutto a 10.000,00 zł brutto. Dochód ten stanowi wyłączone źródło utrzymania uczestnika postępowania. W 2015 roku uczestnik postępowania osiągnął dochód w wysokości 98.152,17 zł. W 2016 roku uczestnik postępowania osiągnął dochód w wysokości ponad 50.000,00 zł. W dniu 19 listopada 2014r. uczestnik postępowania zawarł z firmą (...) Sp. z o.o. z/s w S. aneks do umowy współpracy, skutkiem czego była zmiana prowizji oraz wyłączenie premii. Uczestnik postępowania, wraz z 31-letnią córką I. B., mieszka na nieruchomości przyznanej mu na wyłączną własność podstawie postanowienia tutejszego Sądu z dnia 3 września 2014r. W dniu 30 listopada 2016r. uczestnik postępowania przekazał prawo własności tej nieruchomości na rzecz I. B.. Uczestnik postępowania płaci na rzecz wnioskodawczyni alimenty w wysokości 900,00 zł miesięcznie, a na rzecz I. B. 2.000,00 zł miesięcznie. Uczestnik postępowania ponosi koszty związane z utrzymaniem domu w wysokości 400-500 zł miesięcznie, koszty związane z wyżywieniem w wysokości 600-700 zł miesięcznie. Na leki związane z dyskopatią i zwyrodnieniem prawnego ramienia uczestnik przeznacza ok. 100-200 złotych miesięcznie. Uczestnik ponosi koszty związane z zakupem odzieży i kosmetyków w wysokości ok. 500,00 zł miesięcznie. Ponosi koszty związane z ubezpieczeniem domu w wysokości ok. 450,00 zł oraz podatek gruntowy w wysokości ok. 50,00 zł. W związku z faktem, że I. B. choruje na boreliozę, uczestnik opłaca zakup związanych z tym leków.

Uczestnik postępowania złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ostrowie Wielkopolskim M. G. wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko wnioskodawczyni o wyegzekwowanie należności w wysokości 70.650,00 zł określonej w pkt II postanowienia z dnia 3 września 2014r.

Z uwagi na złożony przez uczestnika postępowania wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego, postanowieniem z dnia 16 stycznia 2017r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Ostrowie Wielkopolskim M. G. umorzył powyższe postępowanie.

Apelację do tego rozstrzygnięcia złożył uczestnik postępowania zaskarżając postanowienie w całości.

Zarzuca naruszenie przepisów postępowania:

1. przepisu art. 233 § 1 k.p.c. polegające na przekroczeniu zasady swobodnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez: pominięcie zeznań uczestnika postępowania w zakresie, w jakim wskazywał na swoją aktualną sytuację finansową, możliwości zarobkowe oraz możliwość zgromadzenia środków na spłatę wnioskodawczym, co

skutkowało bezpodstawnym uwzględnieniem w całości wniosku E. P. w zakresie terminów i kwot rat zasądzonych na jej rzecz,

2. Naruszenie przepisu art. 317 k.p.c. polegające na wydaniu postanowienia częściowego, pomimo iż sprawa, co do pozostałej części roszczeń nie jest rozstrzygnięta, pomimo iż zachodzi konieczność łącznego rozpoznania kilku roszczeń. Nadto, wydanie postanowienia częściowego w przedmiocie rozliczeń finansowych uczestników postępowania będzie oddziaływało na pozostałe, wzajemne rozliczenia finansowe byłych małżonków stanowiące przedmiot dalszego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Zarzucił również błąd w ustaleniach faktycznych polegające na ustaleniu, że:

1. obecna sytuacja finansowa A. P. pozwala na zgromadzenie przez uczestnika postępowania kwoty 124.765 zł w terminie 1 roku i 1 miesiąca od daty uprawomocnienia się postanowienia, z czego w terminie 1 miesiąca od daty jego uprawomocnienia się uczestnik postępowania zobowiązany jest do uiszczenia na rzecz wnioskodawczym 24.765 zł, pomimo iż sytuacja finansowa uczestnika postępowania uległa znacznemu pogorszeniu w stosunku do roku 2014 i nie jest on w stanie nawet przez okres roku poczynić tak poważnych oszczędności, jak również nie ma zdolności kredytowej w takim zakresie,

2. w niniejszej sprawie zachodzą szczególne względy uzasadniające wydanie postanowienia częściowego, pomimo iż wnioskodawczym nie zaskarżyła postanowienia z dnia 3 września 2014 roku, co tylko i wyłącznie z uwagi na jej stanowisko procesowe doprowadziło do uprawomocnienia się powyższego orzeczenia w zakresie należnej uczestnikowi postępowania spłaty. Nadto, postępowanie egzekucyjne, jakie toczyło się przeciwko E. P. zostało umorzone, zaś wnioskodawczym wytoczyła przeciwko uczestnikowi postępowania powództwo przeciwegzekucyjne, jak również wnioskodawczymi jeszcze na początku 2016 roku dysponowała środkami ze sprzedaży mieszkania pozwalającymi na spłatę wnioskodawcy, które darowała dzieciom.

Z uwagi na powyższe wniosł:

1. o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku o wydanie postanowienia częściowego, ewentualnie
2. uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania,
3. zasądzenie od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika postępowania kosztów postępowania przed Sądem II instancji w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w całości podziela ustalenia faktyczne i rozważania dokonane przez Sąd Rejonowy i uznaje je za własne.

Nie jest zasadny zarzut przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów w zakresie ustalenia aktualnej sytuacji finansowej zarobkowej i możliwości zgromadzenia środków finansowych przez uczestnika na dokonanie spłat wnioskodawczynie. Sąd ustalając powyższe okoliczności oparł się na całym zgromadzonym materialnie dowodowym i w uzasadnieniu orzeczenia wyraźnie wskazał na jakich dowodach się oparł.

W myśl art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według swego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału. Sąd Rejonowy dokonując tej oceny nie naruszył reguł oznaczonych w powołanym tu unormowaniu, dającym wyraz obowiązywaniu zasady swobodnej oceny dowodów.

Cechą istotną swobodnej oceny dowodów jest ich bezstronna ocena (por. np. K. Piasecki, w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do artykułów 1 – 505, pod red. K. Piaseckiego, Warszawa 2006, t. I, s. 1026). Takiej właśnie – tj. bezstronnej oceny – dokonał Sąd I instancji.

Wszechstronne rozważenie zebranego materiału oznacza uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności (por. W. Siedlecki, Realizacja zasady swobodnej oceny dowodów w polskim procesie cywilnym, NP. 1966, nr 4, s. 20). Sąd Rejonowy wszechstronnie rozważył zebrany w tej sprawie materiał. Swoje twierdzenia Sąd I instancji przekonująco i należycie uzasadnił.

Sąd Rejonowy nie naruszył również art. 317 k.p.c. polegający na wydaniu postanowienia częściowego.

Kwestia dopuszczalności wydania – na podstawie cyt. powyżej art. 317 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. – postanowienia częściowego w postępowaniu nieprocesowym w tzw. sprawach działowych była w judykaturze niejednokrotnie przedmiotem rozważań. Z analizy orzeczeń Sądu Najwyższego wynika, że za ugruntowany można uznać pogląd dopuszczający taką możliwość. W szczególności już w uchwale z 22 września 1977 r. (III CZP 72/77, LexisNexis nr 301213, OSNCP 1978, nr 4, poz. 65) Sąd Najwyższy zajął w tej kwestii stanowisko pozytywne, wywodząc, że skoro w postępowaniu tym dopuszczalne jest łączenie żądań (wprawdzie w ograniczonym zakresie), to trudno dopatrzeć się argumentów przemawiających przeciwko możliwości wydania postanowienia częściowego, gdy jedno z tych żądań lub niektóre z nich zostaną należycie wyjaśnione.

Także w uzasadnieniu postanowienia z 4 lipca 1983 r. (III CRN 129/83, LexisNexis nr 301722, OSNCP 1984, nr 5, poz. 75) Sąd Najwyższy wskazał, że nie jest wyłączone odpowiednie (art. 13 § 2 k.p.c.) - a więc z uwzględnieniem rodzaju rozpoznawanej sprawy – stosowanie art. 317 k.p.c. w postępowaniu nieprocesowym, w szczególności także w postępowaniu działowym (art. 680 i nast. k.p.c.).

W uchwale z 16 stycznia 1984 r. (Ul CZP 72/83, OSNCP 1984, nr 7, poz. 115) Sąd Najwyższy także uznał za dopuszczalne, przy odpowiednim stosowaniu art. 317 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., wydanie postanowienia częściowego obejmującego tylko niektóre składniki tego majątku, zastrzegając jednak, że orzeczenie takie musi zawierać rozstrzygnięcie zarówno o przyznaniu tych składników, jak i o koniecznych rozliczeniach z tego tytułu.

To ostateczne orzeczenie w pełni uzasadnia pod względem procesowym wydanie przedmiotowego postanowienia częściowego, gdyż poprzednie rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w Kaliszu – pomijając fakt jego właściwego odczytania, gdyż ta okoliczność została już prawomocnie przesądzona - powodowało, że określone składniki majątkowe stawały się własnością określonego podmiotu ale bez odpowiedniej dopłaty na rzecz drugiego współwłaściciela. Obecne postanowienie częściowe sanuje ten błąd. Jest więc one w pełni zgodne z treścią art. 317 k.p.c. stosowanego w niniejszej sprawie na mocy art. 13 § 2 k.p.c.

Powiązanie wymagalności pięciu rat spłaty z terminem uprawomocnienia się postanowienia końcowego – gdyż zasadność wymagalności pierwszej raty nie może budzić żadnych wątpliwości i nie wymaga w związku z tym uzasadnienia – jest korzystne dla uczestnika postępowania. Daje mu bowiem możliwość potrącenia pewnych kwot, które zostaną na jego rzecz zasądzone z tytułu innych roszczeń zgłoszonych przez niego w niniejszej sprawie. Tego rodzaju konstrukcja prawne budzi pewne wątpliwości, jednak z uwagi na korzyści wynikające z niej dla uczestnika i nie kwestionowanie tego rozwiązania przez wnioskodawczynię należy uznać, że w tej sytuacji należy to rozwiązanie zaakceptować.

Ponadto należy wyraźnie stwierdzić, że niniejsza sprawa toczy się od 2011 r. i uczestnik decydując się na przejęcie pewnych składników majątkowych nie może proponować spłat tak dużej kwoty po 5000 zł kwartalnie, gdyż takie rozstrzygnięcie pozostawałoby w rażącej sprzeczności z uzasadnionym interesem wnioskodawczyni. Sąd rozkładając zasądzone spłaty na stosowne raty ma bezwzględny obowiązek uwzględniać interes drugiego współwłaściciela i to bez

względu na trudną sytuację zobowiązanego do spłaty (por. post. SN z dnia 12 kwietnia 2001 r., III CKN 658/00). Rzeczą Sądu jest bowiem równoważenia interesów obu współwłaścicieli.

W orzecznictwie przyjmuje się, że w sytuacji gdy określony podmiot – z uwagi na swoją trudną sytuację – nie jest w stanie uiszczać rat ustalonych w wysokości, które nie naruszałoby w sposób rażący uzasadnionego interesu drugiej strony, to Sąd obowiązany jest zasądzić świadczenie wymagalne w całości z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia, aby nie kreować orzeczeń niewykonalnych. Rozłożenie na raty powinno wynikać z potrzeby usprawnienia i urealnienia wykonania orzeczenia oraz uniknięcia egzekucji i jej dolegliwości i kosztów, a przez to zwiększenia szansy wierzyciela na uzyskanie zaspokojenia (por. A. Ratajczak, Prawo sędziowskie przewidziane w art. 320 k.p.c. jako podstawa orzekania w postępowaniu cywilnym ((w) A. Doczekalska (red.), Z zagadnień współczesnego prawa polskiego. Warszawa 2011, s. 381; E. Gapska, Glosa do uchwały SN z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZP 126/06, OSP 2010, z. 4, poz. 44).

Z powyższego wynika, że rozstrzygnięcie Sądu nie narusza ani art. 212 § 3 k.c. ani art. 320 k.p.c., który ma zastosowanie w zakresie przekraczającym regulację wynikającą z przepisów prawa materialnego.

Mając na uwadze powyższe okoliczności należało, zgodnie z art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., orzec jak w sentencji.

J. Roszewski W. Vogt R. Grzęda